

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona
Egyes szám ára 4 fillér.

MÉREJELKÉNY HETENKINT EGYSZER:
szombaton és egyes rend-
kívül alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:

Városi közléveljár (város-
háza, földszint 7. sz. Ide
küldendők a kéziratok.)

KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. Ide küldendők
az előfizetési díjak és hírde-
lések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

== Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS. ==

Kiadóulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

A városok fejlesztéséről szóló törvény- javaslat.

Lukács László, a belügyminiszterium vezetésével megbízott magyar királyi miniszterelnök, a képviselőház szerdai ülésén nyújtotta be a városok fejlesztéséről szóló törvényjavaslatot, amelyet a javaslat indokolása nyomán az alábbiakban ismertettünk:

A törvényjavaslat egyfelől meg akarja valósítani azt, ami a városok érdekében már ma megvalósítható; másfelől a fejlődés vágyától áthatott városokat meg akarja szabályozni azoktól az egykor szükséges kortársak szánt rendszabályoktól, amelyek a tapasztalat szerint ma már csak akadályozták őket haladásukban.

Annak megvilágítására, hogy egy városfejlesztési törvénynek ma mi lehet a feladata, rá kell mutatnunk mindenekelőtt arra, hogy a városok adósságtérhe már 1910-ben megközelítette a 400 milliót, de e terheket a városok hitelműveléssel az állam közreműködése nélkül is képesek elviseelni, mert közjogi helyzetük folyamánként a hitelképességük fokozott. Az államnak tehát nem ezzel, hanem a városi jövedelmek fokozásának kérdésével kell foglalkoznia. De itt is a jövő fejlődés biztosítása csak a helyes városfejlesztési politika lehet, mert az állam nem nyújthat olyan mérvű pénzügyi segítséget, hogy ez biztosítható a fejlődést. Ha tekintetbe vesszük nagyobb törvényhatósági jogú városaink 3, 5, 8 millió és nagyobb rendezett tanácsú városaink fél, másfél, sőt harmadfél milliós évi háztartási szükségleteit — ide nem számítva az üzemek, intézmények stb. külön előirányzatait — és ezekkel a milliós városi költségvetésekkel szembe állítjuk azt a 4 millió koronát, amit az állam ma a városoknak rendelkezésére bocsát, s a további négy milliót, amit éventenként való fokozatos emelkedéssel a város (rendőrségi) célokra kifizetésre lehetett helyezni, beláthatjuk, hogy ez az összeg helyes megosztás mellett elegendő lehet egyes városok egy-egy pillanatnyi szükségletének fedezésére, de hogyan lehetne elegendő arra, hogy a városok jövedelmét számottevően fokozza? S milyen arányokban kellene emelni a nyolcmillió koronát, hogy — számítással véve huszonöt törvényhatósági és száztizenkét rendezett tanácsú városunkat — az állam készpénzszégye e téren számottevően tényszerű lehessen!

Annak a közhelyesnek, amely tehát a városok pénzügyi helyzetének komoly értékű szolgálatot akar tenni, egészen más alakot kell öltenie. A segítsé nyeléből, a városok fejlődési törvényeiből kell meríteni s meg kell tenni mindazt, amit e törvények akadálytalan érvényesülése kíván. A most benyújtott törvényjavaslat az ilyen értelemben vett városfejlesztés alapelveit sarkall. A fejlesztés fő-célját az tázi ki, hogy a városok képtessé váljanak arra, hogy saját magukban találják meg az anyagi eszközöket létszükségleteik fedezésére.

A fentiekkel jelzett irányelveknek felel meg a törvényjavaslat tagolása. Az I. fejezet a városok állami támogatására szánt készpénzbeli segélyekről szól; a II. fejezet a városok rendeltetészerű működését indokolatlanul korlátozó törvényi rendelkezések revíziójáról s az állami irányításról gondoskodik; a III. fejezet az általános közigazgatás javítása érdekében tett rendelkezéseket

tartalmazza; végül a IV. fejezet az átmeneti és vegyes természetű kérdésekről rendelkezik.

A törvényjavaslat a városok fejlesztésére szánt nyolcmillió emelkedő állammegsegély felosztásáról is részletesen rendelkezik. Erintetlenül hagyja az egyes városokban már a múltban az első két millióból juttatott hányadokat, melyeket azok költségvetésükben és háztartási berendezésükben már lekötöttek, azonban az 1911. évben rendelkezésre bocsátott harmadik, valamint az 1912. évi negyedik millió korona segélyt az eddigtilt eltérő alapon, nevezetesen a városok reástruáltságának, fejlettségi fokának, fejlődés-képességének és állam szempontból való jelentőségének alapján osztja fel.

A törvényjavaslat — évenként való fokozatos emelés mellett — már a 166.000. 1909. B. M. körrendelet által is kifizetésre helyezett évi nyolcmillió koronában állapítja meg az állam által a városoknak adandó segély egész összegét. Egyszeresmind elrendeli, hogy ebből 4 millió elsősorban a városok rendőrségeinek fejlesztésére tartassék fel, 3,851.000 korona a városok között évenként kiosztassék, 149.000 korona pedig a belügyminiszter rendelkezésére maradjon.

A rendészet országosan egységes szervezése olyan állami feladat, amelynek sem megoldása, sem költség-terhe elől nem lehet elzárkózni, azonban nem lehet szem elől tévesztetni azt sem, hogy ennek az országosan egységes szervezetnek megteremtése a városokra nézve — rendészeti szolgálatuk javulásán kívül — tekintélyes közvetlen, pénzbeli haszonnal is jár. A rendőrségi személyi és dologi kiadások, különösen a nagy és fejlett városok költségvetésében jelentékeny tételt képviselnek s ez a tétel a városoknak jelentős jövedelmét tartja lefelve. Az állam rendezés egyértelmű e lekötött jövedelmek egységesen felszabadulásával, tehát a városok tetemes tehermentesülését jelenti. Ezeknek a figyelembevételre indokolja, hogy a városok részére kifizetésre helyezett 8.000.000 korona állammegsegélynek még eddig érintetlen része a városi rendőrségek reformjának céljaira köthessék le. Államháztartási szempontból sem látszott megengedhetőnek, hogy amidőn a városok az államkincstár terhére közvetlenül nagy anyagi előnyhöz jutnak, ugyanakkor közvetlenül még további készpénztámogatás alakjában is igénybe vegyék az államkincstár közjövödelmeit.

Az államháztartáson kívül azonban volt más szempont is, amely a 4.000.000 koronának a tervezett módon való felhasználását javasolja. Ugyanis a törvényjavaslat a városok közvetlen rendelkezésére bocsátandó 4.000.000 koronának olyan felosztást teszi a magáévá, amely átlag a közép és kisebb városoknak szolgál előnyére.

Ezt az elosztási arányt a rendőrségi reformnak az állammegsegély kérdésebe való bekapcsolása összehangatos módon egyeztíti ki. Egy Szeged, Debreczen vagy Pósony rendőri szervezete személyi és dologi kiadásokban évenként sok ezer koronát emészt fel. Az ilyen egyébként is szilárd vagyoni városok a rendőrségi intézmény reformjával jelentékeny összegek élvezetéhez jutnak. A kis és közép városok ellenben egyetlen rendőrtisztjükkal, két-három főnyi legénységükkel a tehermentesülést élvezni csak aránytalanul csekélyebb mértékben fogják élvezni. Eként a rendőrségi kérdés rendezése, amely egymagában alkal-

matlan volna arra, hogy a városok segélyének kiosztásánál mértékadó alapul vették, a törvényjavaslathoz elfogadott elosztást, mely az első két milliónt követett elvi alaptól eltérően a segélyből a kisebb városoknak juttat többet a fentebb jelzett szempontok mérlegelésével, a lehető igazságosságához épen azzal viszi közelebb, hogy az állami támogatás mértékében ismét a nagyobb, fejlettebb városok javára állítja helyre az egyensúlyt.

Mivel bizonyos időt a két éven belül benyújtandó törvényjavaslat alapján keletkezett törvény végrehajtása is igénybe fog venni, a szervezés országos végrehajtának életbe lépett ma még pontosan nem állapítható meg. Avégből tehát, hogy a városi rendőrségek korszerű javítása addig is folyamatba legyen tehető s a szerves reform sima végrehajtása ezzel is előkészítették, a törvényjavaslat már 1913-tól kezdve elsősorban a rendőrség „fejlesztésére” rendeli fordítani azt a többletet, mellyel az államsegély ettől az évtől kezdve emelkedni fog.

Egyes városok azonban rendőrségüket saját erejükben már eddig is olyan színvonalra emelték, hogy az további fejlesztést egyelőre nem igényel. Nagyon méltánytalan volna, hogy épen ezek a városok ne részesüljenek a szóban levő segélyösszegekben s áldozatkészügek fejében hátrányosabb helyzetbe jussanak azoknál a városoknál, amelyek nem hozták meg rendőrségük céljára a kellő áldozatokat. Ezért úgy rendelkezik a törvényjavaslat, hogy ilyen városokat is megfelelő segélyben lehet részesíteni az említett összegekből.

A törvényjavaslat az államsegélyt a városok érdekében kivételes biztosítókkal veszik körül. Az egyszer már megadott államsegélynek megszünését és összegében való minden megváltoztatását a törvényhozásnak tartják fenn; utalványozását a rendezett tanácsú városokra nézve is a legteljesebb közigazgatási bírói védelem alá helyezik; gondoskodik végül arról is, hogy a városok háztartása akkor se jöjjön zavarba, ha a város az államsegély — állami költségvetési vagy különfelhalmozási törvény hiányában — egyelőre nélkülözni kénytelen.

Ezeket a garanciákat egyrészt a városi háztartás rendje, másrészt az autonómiának a hatalmi befolyásolástól való lehető mentesítése érdekében kellett javasolni.

A javaslat arról gondoskodik, hogy a rendkívüli helyzetbe jutott város a részére intézményesen biztosított évi segélyen túl is részesíthető legyen az állam rendkívüli támogatásában. Nem pusztán az elemi csapások eseteiről van itt szó, hanem a javaslat azokra az esetekre is gondol, amelyek a városfejlesztéssel a legközvetlenebb kapcsolatban vannak. A városias lét jellegzetes köztintzményeinek megteremtése a városoknak elsődleges feladata. A helyes városfejlesztésnek tehát gondoskodnia kell arról, hogy olyan városokat, amelyek köztintzményeikért jelentős áldozatokat hoztak, akkor, ha céljuk elérése az erők végtelensége vagy előre nem látott események miatt veszélyeztetve van, ne csak erkölcsi, de anyagi támogatásban is részesítsen.

Az 1886. évi XXII. t.-cikknek ma már indokolatlanul korlátozó és alapjában céljukat veszített egyes rendelkezéseivel szemben a városi háztartás szabadabb mozgása érdekében a javaslat fontos könnyítéseket tartalmaz.

A városokra nézve fontos létkérdés, hogy a városi és magántulajdon cseréforalmat a mindenkori konjunktúrát kihasználására alkalmas üzleti gyorsasággal bonyolíthatassák le. Ezt a gyorsaságot az 1886. évi XXII. t.-c. 110. szakaszában előírt alakzerűségek teljesen kizárják. A legkedvezőbb számítás mellett is két-három hónap szükséges, amíg az e szakasz összes rendelkezéseinek megfelelő határozat létrejön; a tapasztalat azonban arról győz meg, hogy e határozatok jogerőre emelkedéséig még sokkal több idő, olykor egész esztendő telik el. Bizonyos tehát, hogy a kérdéses 110. szakasz eltörlése a városfejlesztés szempontjából kívánatos.

A biztosítékok, amelyek az 1886. évi XXII. t.-c. 110. szakasza a törzsvagyonot érintő határozatok hozzátalál körül akarja venni, a következők: A törzsvagyonot érintő kérdéseknek közgyűlésből való napirendre tüzése,

az általános szavazattöbbség és a név szerint való szavazás.

Az első a közgyűlési tagok figyelmét kívánja fókuszáltatva mértékben felhívni a tárgy közérdekű voltára. Tekintve azonban, hogy a városi viszonyok mai fejlettsége mellett az ingatlanszerzés vagy eladás szinte mindennapos dolog, ez a célzat már alig érvényesül. A napirendnek a közgyűlési meghívóval együtt való kezelése e tekintetben aránytalanul hathatósabb.

Az általános többség követelményének célzát nem szükség fejtegetni. Annál inkább ki kell emelni azt, szükség fejtegetni. Annál inkább ki kell azonban emelni azt, hogy ezt a célzatot maga a 110. szakasz rontja le. Mai formájában ugyanis egyrészt módot ad arra, hogy a bizottsági tagok — bízva a második, esetleg harmadik közgyűlési lehetőségében — könnyebben maradjanak el az elősőr; másrészt önmagának mond ellent, amidőn megengedi, hogy a három közgyűlés megtartásával elvesztetett hosszú idő után végül mégis az egyszerű többség szavazata döntsön. A gyakorlati tapasztalat azt mondja, hogy az esetek nagy többségében a 110. szakasz szerint hozott határozatok csak ezen az utolsó közgyűlésen, tehát egyszerű többséggel jönnek létre. Gyakorlatilag tehát ez a kikötés sem bír garanciális értékkel.

Háttra volna még a névszerinti szavazás kérdése. E követelmény nyilván az egyéni felelősségérzet fokozottabb felébresztését célozza. Eredményében azonban egyszerű főokozója annak, hogy az általános többség csak ritka esetekben toborozható össze, mert a nagy többség inkább távol marad, semhogy magát a vagyoni felelősség netán bekövetkezhető veszélyének kitegye. A névszerinti nagy szavazásnak gyakorlatilag különben csak akkor lehetne garanciális hatása, ha a szavazókat a hozzájárulásukkal hozott határozatból eredő károkat tényleg anyagiilag is felelőssé lehetne tenni. Mivel azonban mindaddig, míg valamely közjogi testület nem lépi át törvényes hatáskörét vagy éppen bűnvádi utra tartozó cselekedete nem ragadta magát, határozatait testületi tények maradnak s érettük a tagok egyénenként nem felelnek, a névszerinti szavazásnak tulajdonított garanciális erő teljesen elméleti értékű.

A javaslat az itt változt szempontokat a következő rendelkezésekben valósítja meg:

A törzsvagyonra vonatkozó határozatok tekintetében az 1886. évi XXII. t.-c. 110. szakaszában megállapított eljárást mind a törvényhatóság joggal felruházott, mind a rendezett tanácsú városokban mellőzni kell s a határozat meghozatalánál névszerinti szavazással a jelenlevők többsége dönt.

Olyan határozat, amely valamely ingatlan vagy jognak megszerzésére, elidegenítésére, átalakítására, felosztására vagy elcserelésére vonatkozik, csak abban az esetben igényel felsőbbhatósági jóváhagyást, ha az eladás vagy vételár, illetőleg becserélt törvényhatósági joggal felruházott városban ötvenzere koronát, rendezett tanácsú városban tízezer koronát meghalad.

Az ilyen határozatot jogerőre emelkedése előtt nem lehet végrehajtani.

Olyan határozat, mely a városi vagyonnak hat évnél hosszabb időre vagy az 1886. évi XXII. t.-c. 120. szakasza alapján szabadkészből való bérbeadásra vonatkozik, csak abban az esetben igényel felsőbbhatósági jóváhagyást, ha az évi bérszösszeg törvényhatósági joggal felruházott városban ötezer koronát, rendezett tanácsú városban ezer koronát meghalad, vagy az előző bérbeadás alkalmával elért bérszösszegnél kisebb.

A városokban a köztintzmények nem a természetes szükségzerűség és előre átgondolt szerves program, hanem pillanatnyi tényezők hatása szerint jöttek létre. A véletlen lett döntővé a városi köztintzmények létesítésének sorrendjére nézve. Majd az, hogy a város irányadó köréhez milyen újabb technikát találami híre jutott el legelőbb, majd az, hogy melyiknek létesítésére volt elég a városi vagyon valamely könnyen mozgósítható része; gyakran pedig csak az, hogy melyik szakmákörbe tartozó vállalkozó tett a városnak kedvező ajánlatot.

Ezen a helyzeten, annak visszásságain kíván segíteni s e visszásságok továbbharapódzását kívánja meggátolni a törvényjavaslat, amidőn egyrészt kijelöli azokat az erőforrásokat, amelyek a köztisztviselők fenntartására igénybeveendők s másfelől a belügyminiszter személyesen kijelöli azt a központi szervet, amelyek föltétlen létszükségletet alkotó közegészségügyi köztisztviselők irányítására hivatott s a többi ilyen intézmények folyamatos létesítésére és korszerű fejlesztésére kötelezheti.

Az anyagi erőforrások tekintetében tervezett rendelkezés az az előnye, hogy a köztisztviselők létesítésével nem a város általános pótdó adóját terheli, hanem a lakosságnak azt a részét, amely az illető köztisztviselőt igénybe veszi. Terheli pedig az igénybevétel arányában s tekintet nélkül arra, vajjon az illető a városnak adó-fizetője vagy csak átmenetileg lakója. A szolgáltatás és ellenszolgáltatás igazságos elve érvényesül tehát itt a legteljesebben.

A városi köztisztviselők túlnyomó részét nézve, a pénzügyi fedezet forrásai ki vannak jelölve. De mégis van s a jövőben is fejlődhet köztisztviselő, amelyre nézve ellenszolgáltatású díjat a gyakorlat nem teremtetett s nem is teremthet. Ilyen például a városzabályozás. Amidőn a törvényjavaslat megadja a lehetőséget arra is, hogy a város egy-egy közegészségügyi köztisztviselő megteremtésére egyenesen köteleztessek, nem térhet ki azelől sem, hogy foglalkozzék azon köztisztviselő anyagi terheivel is, amelyek közvetlen ellenszolgáltatás-szerű díjakkal nem fedezhetők. Az ilyenekről is gondoskodik az 1886. évi XXI. t.-c. 15. §-ára és az 1886. évi XXII t.-c. 132. §-ára támaszkodva. Az idézett két törvényszakasz felhatalmazást ad a városoknak olyan erőforrások igénybevételére, amelyek lehetővé teszik, hogy a ki-fejlesztett városi igények kielégítésére szükséges költségek egyrésze ne az általános városi pótdó adóból (házi adó) fedeztessék.

A merev autonomia elvont álláspontjáról esetleg kifogás is emelkedhetik a belügyminiszternek a gyakorlati szükség felismerése alapján megadani kívánt fentebb említett felhatalmazás ellen. Az autonomia semmiféle közületnek jogai azonban nem terjedhetnek odáig, hogy önmagát, mint az államtestet egyrészt, stagnálásra vagy éppen visszaesésre ítélhesse s így ha a város saját magától, illetőleg saját kezdeményezéséből a fejlődés erőt előteremtani nem bírja vagy nem akarja, törnie kell, hogy sorsának intésére az állam, amelynek a város, mint közjogi és mint gazdasági alany, kiegészítő részét alkotja, mentő és vezető kézzel belenyúljon. Ez a felfogás autonómiánk mai szervezetében, különösen az etekintében első helyen irányadó 1886. évi törvényekben is érvényesül.

A városok és községek vagyonfelügyeletére vonatkozó szakaszok mind ennek a felfogásnak a következményei. Legjellegzetesebb következménye azonban ennek az 1886. évi XXII. t.-c. 117. és 61. §-a, amely a vagyonfelügyelő hatóságok arra jogosítja fel, hogy a törvényben megszabott esetekben az illető közület (községek, rendezett tanácsú város) vagyonára zárlatot rendelhessen el, sőt annak autonómiáját fel is függeszthesse.

A városok fejlődésének biztosítása olyan kiváló állámerk, amelyet még az autonóm közületeknek saját érdekükkel való nemtörődése ellenében is — a lehetőség határain belül — ki kell elégíteni. Ezért ott, ahol az autonóm közület akár rövidlátó, akár közönyös, akár az eszközök elégtelensége vagy bármi más ok folytán elmulasztotta a maga fejlődésének alapfeltételeit megteremtani, a végrehajthatatlannak módot kell adni arra, hogy a közönyös vagy rövidlátó autonóm szervet a mulasztottak pótlására kötelezhesse.

A belügyminiszternek adott ez a felhatalmazás azonban bizonyos korlátok közt mozog.

A törvényjavaslat a városi közigazgatási tisztviselő (ide értve mindig a segéd- és kezelő személyzetet is) illetményeinek és nyugdíjállásának rendezését is tartalmazza.

A rendezés alapjául az állami és a vármegyei tisztviselők fizetés- (és nyugdíj) rendszere van majdnem vál-

tozatlanul átvéve, mint olyan minimuma a fizetés és lakbérnek, amelynek kevesebbet egyetlen város sem állapíthat meg a maga tisztviselői részére.

A törvényhatósági joggal felruházott városok tisztviselői ezalapon az állami tisztviselőkre érvényes VI—XI., a rendezett tanácsú városok tisztviselői pedig a VII—XI., illetőleg a VIII—XI. fizetési osztályokba sorozhatók.

A városi fizetési rendszert aztán a városi és vármegyei, illetőleg állami szolgálat között levő, valamint az egyes városok között fennálló jelentős különbségek következtében kiegyezíti s a rendelkezés, hogy a városok tisztviselői javadalmasítását az e törvényben minimumként meghatározottnál kedvezőbben is megállapíthatják.

Az illetményrendezés a törvényhatósági joggal felruházott városokra számbavehető új terhet nem hárít, mert ezek a városok általában véve már eddig is méltó módon gondoskodtak tisztviselőik javadalmasításáról, sőt nagy résziük már ez idő szerint is a törvényjavaslatban megszabott minimális mértéknél kedvezőbben javadalmasztották tisztviselőiket. Kétségtelen azonban, hogy azokra a rendezett tanácsú városokra, amelyek a változott viszonyokba beilleszkedni nem tudnak s amelyek rossz alkalmazott takarékoságából, sőt néha szűkebb körűségéből tisztviselőiket korszerű követelményeknek egyáltalában meg nem felelő, a többi közigazgatási alkalmazásban megállapított javadalmaszással semmi arányban sem álló alacsony fizetésre szorították: az illetményrendezés ez a nyugdíjállásnak az állami nyugdíjtörvény alapelvei értelmében való rendezése jelentékeny új terhet hárít. Ha azonban komolyan akarjuk megoldani a városfejlesztés kérdését, ettől az áldozattól nem szabad visszariadnunk, mert az illetményrendezés egyik leghatásosabb emeltyűje a városok fejlődésének.

Hézagpótló rendelkezése a törvényjavaslatnak az is, hogy a városok jövőben az 1883. I. törvényükben tulmenő elméleti képeztést is megállapíthatnak azokra az állásokra nézve, amelyeknek ellátása a város érdekében különös szakképzettség kikötését teszi szükségessé.

A törvényjavaslat a városi közigazgatás egy sokat vitatott kérdéséről: a tisztviselők által folytatott magángyakorlatról és mellékfoglalkozásokról is intézkedik. A törvényjavaslat erre vonatkozó rendelkezése lehetővé teszi, hogy a magánmunkálkodáshoz városonként fűződhető igazi helyi érdekek is kielégítést nyerhessenek. A törvényjavaslat ugyanis módot nyújt a kérdésnek minden konkrét elbírálására, még pedig akként, hogy annak eldöntését az önkormányzati testületek belátására bizza, amelyeknek módjukban áll saját helyi érdekeik mérlegelésével határozni. Eljárásuk a dolog természetéhez képest a hatóság és magánfőbbvitel révén a felsőbb hatóság ellenőrzése alatt áll. Kivételt csak az orvosi magángyakorlatra nézve kellett tenni, mert e tekintetben az 1908: XXXVIII. törvényük már teljesen korszerű rendelkezést tartalmaz.

A törvényjavaslat végül utatitja a belügyminiszter, hogy e törvény életbelépésétől számított két éven belül a városok szervezetéről, közigazgatásáról és háztartásáról, ugyszintén a városi rendőrségek országos rendszeréről törvényjavaslatot terjesszen elő.

Levélár selejtezés.

A legtöbb nagyobb város levéltára telve van értékes és kevésbé értékes anyaggal. Évszázadok alatt rengeteg írás gyűlemlett fel ezekben, mivel pedig a levéltárak mostoha gyermekei voltak, különösen a multban úgy a vármegyeikben, mint a városokban, őrei pedig ismét kevés kivétellel az anyaghoz nem értő urak voltak, akik letört pályájuk végén, itt találtak kenyeret és pihenést. A nagy anyagot senki sem rendezte, mert nem értett ahhoz, hogy miképpen fognon ahhoz és nem tudván értékelni az anyag beszéd, maguk a vármegyeik sem bízták a nélkülözhető anyag kiseltejtését a járaltan emberekre. Nőtt tehát az anyag évről-évre és az értékes, kortörténeti becsű dolgok mellett sok haszontalan írás maradt megörz-

alatt és ily módon megtekték a levéltárak és a feleslegesnek látszó anyag sok értékes anyaggal a pincébe vagy padlásra került, ahol azután a por, penész, patkány és egérhad rendben megemésztette azokat.

Annyi bizonyos, hogy a legtágasabb levéltárak sem képesek befogni az évszázadokon át keletkezett és összegyülemlett iratokat. Segíteni kell tehát a túlföltött-ségen azáltal, hogy semmi különös értékkel nem bíró iratokat egyszerűen ki kell emelni és a papíralomba küldeni. Ez keresztülvíhető minden nagyobb felforgatás nélkül és a nélkülözhető iratok kiemelésével a levéltárak két-három, esetleg öt évre is helyet nyernek és a részleges selejtezés minden öt évben kényelmesen végrehajtható.

Nem említek a sok közül csak egynehány olyan irat-csomót, mely évenként felgyülemlik és évről-évre csak a helyet foglalja értékelességével. Ilyenek az erkölcsi-hatásági- és szegénységi bizonyítványok, melyeket évről-évre megőrizni teljesen felesleges. Évenként kitesznek 2000—3000 számot, számonkint 3—4 melléklettel. Nem szükséges megőrizni az épületek, magánépítkezések kiséb- ügyeit, ablak-, ajtóvágás, kémények készítését, magán-sok kutfurási engedélyt, idegen hatóságok, magánosok tudakozó leveleit, amelyekben szabályrendeleteket kérnek, egyszóval olyan jelentéktelen megkereséseket, melyeknek semmi kortörténeti, nemzetgazdasági, vagy városfejlesztési értékük nincs.

Nézetem szerint 1867-ig meghagyandó volna ez idő szerint legalább is az új városháza építéséig az összes levéltári anyag, ellenben 1867-től el kellene távolítani a fentemlített kis vagy semmi értékű iratokat 1907-ig, vagyis 40 év összegyült haszontalan anyagát, melyek száz meg százezer iv papírt tesznek ki. Ezekre nincs semmi szükség és kiemelve őket, a tulsufolt levéltár anyaga kevesbednék anélkül, hogy ez értékében vesztené.

Ezerre, meg ezerre rúgnak a régebbi időkben kinyomott, de szét nem küldött, vagy a szétküldés után fenmaradt polgármesteri jelentések, érvényüket veszített, kinyomott szabályrendeletek, értesítések, hirdetések, hiányos, értéktelen lapok és egyéb ócskaságok, melyek csak a lomot növelik, de semmi beccsel nem bírnak.

Ez a munka pár hónap alatt minden nagyobb költséggel nélkül keresztülvíhető, ugy azonban, hogy a kiselejtezendő iratok számát fel kell jegyezni egy könyvben, hogy nyoma legyen a kiselejtezett iratoknak.

Városunk levéltári helyisége zsufolva van és ez okból, de meg azért is, mivel az új városi székház esetleges felépítése alkalmából a költözöködsénnél rengeteg haszontalan irástól szabadulnánk meg. Aki már egy ízben költöztetett egy levéltárt, az tudja csak, hogy micsoda munka évszázadok anyagát úgy vinni, hogy abból bábeli zavar ne támadjon.

Amily lelkiismeretes gondnal kell megőrizni minden oly iratot, mely a multakra fényt vagy árnyékot vet, amily szakértelemmel kell őrt állani a város történeti, pénzügyi, gazdasági életére vonatkozó ügyek felett, épp oly felesleges helyet foglalni olyan iratokkal, melyeknek sem a gyakorlati, sem történeti értékük nincs és csak arra valók, hogy megsemmisüljenek, mint teljesen értéktelen papírosomók.

Koncz Ákos.

Hirek.

— **Értesítés.** Tisztelettel értesítem, hogy a legközelebb tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlésen a következő ügyekben fog névszerinti szavazás tartatni:

1. A Tatar Sándorné tulajdonát képező Boldogfalva-utca 16. számú házastelek megvétele felett (harmadizben).
2. A Gzovics István tulajdonát képező Csokonai-utca 21. számú házasteleknek kiszajítás utján leendő megszerzése felett (harmadizben).
3. A Parl Ferenczné és társai tulajdonát képező Nyil-

utca 106. számú házastelek megvétele felett (harmadizben).

4. Az Eklí József és neje tulajdonát képező Péterfia-utca 70. számú házastelek megvétele felett (harmadizben).

5. A Schäffer Dávid tulajdonát képező Hüvelyes-utca 17. számú házasteleknek kiszajítás utján leendő megszerzése felett (másodizben).

6. A Blatner Kálmán tulajdonát képező Vörösmarty-utca 6. számú házastelek megvétele felett (másodizben).

7. A Tihanyi József tulajdonát képező Miklós-utca 23. számú házastelek megvétele felett (elsőizben).

8. A Máv. szényszerelő telep kibővítéséhez szükséges, városi tulajdont képező terület eladása, illetve kicserélése felett (elsőizben).

9. A Kiss József tulajdonát képező József kir. herczeg-utca 24. számú házasteleknek megvétele felett (elsőizben).

10. A városi tulajdont képező Széchenyi-utca 36. számú teleknek a Debreczeni Dalegyet részére átengedése felett (elsőizben).

Debreczen, 1912 június 19.

Kovács József.
polgármester.

— **Értesítés.** A cs. és kir. 39. háziezred a custozai csata évfordulóját f. hó 24-én ünnepli, mely alkalommal délelőtt 9 órakor a Szent-Anna-utczai r. kath. templomban a becsült mezejen hősiesen elesettékké gyászisteniztetlet tartatik, mely ünnepélyre az emített csatában részt vett katonák a tisztikar nevében meghivatnak. A városi tanács katonái és ill. ügyosztálya.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. honvéd Ludovika akadémiában üresedésben levő, az 1912—1913. tanév kezdetén betöltendő 2 (kettő) városi alapítványi helyre újból pályázat hirdetlek.

Az alapítólével feltételei szerint pályázhatnak: magyarországi illetőségű magyar állampolgárok, elsősorban a debreczeni illetőségű 17—20 éves, VIII. középiskolát végzett, vagy végző ifjak.

A kellőleg felszerelt pályázati kérvények 1912. évi július hó 15-én délután 5 óráig adandók be a városi tanács iktató hivatalába.

A pályázati hirdetmény a katonai és illetőségi ügyosztályánál (Városház, emelet, 19. szam) a hivatalos órák alatt megtekinthető.

A városi tanástól.

„Ős Debreczen.”

Elhezelesek Debreczen multjából.

Irtja: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel említezték meg ezen kötettről, mely Debreczen multját rajzolja meg meggyűző tőllal.

Ára 3 korona.

Tisztelettel, tanácsokkal, tanácsokkal, nyilvános könyv-

o o társaknak, egyleteknek és tanulóknak 3 kor. o o

Kapható a szerzőnél:

Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közlevéltár.)